

„Studie byla vytvořena za finanční podpory Rady kvality České republiky“

Studie

BEZPEČNÉ DĚTSKÉ HŘIŠTĚ A SPORTOVIŠTĚ – JAK NA TO?

„DESATERO ZÁSAD“

od projektu po provoz hřišť a sportovišť

Zpracovali:

- Zdeňka Houžvičková, Profesní komora SOTKVO, z.s.
- Ing. Libor Dupal, Kabinet pro standardizaci, o.p.s.

Červenec 2020

B. Projekt veřejného zařízení

„Sledujeme naplnění záměru: *Hra dítěte, ale i jeho bezpečnost. A proto hned od počátku: Normy! Normy! Normy!*“

2. Neopomineme si s projektantem smluvně podchytit **DODRŽENÍ POŽADAVKŮ NA BEZPEČNOST DLE TECHNICKÝCH NOREM**

a. Shrnutí

Teze

- *Kreativita architekta či projektanta, zaměřená na podporu dětské hry i sportu, musí přirozeně respektovat nejen platné právní předpisy, ale i rámec bezpečnostních požadavků evropských norem.*
- *Vysoká architektonická úroveň veřejného zařízení, či naopak módní zaměření na „přírodní“ charakter veřejného zařízení, nemohou být realizovány na úkor plnění požadavků technických norem. Nenechme se oslnit mimořádně nápaditým návrhem: projektanta je třeba k dodržení norem smluvně zavázat.*
- *Je také nanejvýše vhodné provést nezávislé posouzení projektové dokumentace před zahájením stavby a instalace.*

b. Legislativní východiska

V České republice je zavedený režim posouzení shody herních prvků pro dětská hřiště před jejich uvedením na trh, neboť mezi stanovené výrobky ve smyslu zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky se podle nařízení vlády č. 173/1997 Sb., kterým se stanoví vybrané výrobky k posuzování shody, řadí „zařízení dětských hřišť“ pod skupinu tzv. prostředků lidové zábavy. Shodu herního prvku musí tedy posoudit a potvrdit vydáním certifikátu autorizovaná osoba. Certifikaci podléhají i další zařízení řazené pod tuto skupinu, např. zařízení pro uživatele kolečkových sportovních potřeb (skateboardingová hřiště, nafukovací herní zařízení apod.).

Za splnění základních požadavků na výrobky se považuje splnění odpovídajících požadavků příslušných českých technických norem, které jsou zaváděny převzetím evropských norem (EN). Normy ve vztahu k provádění nařízení vlády č. 173/1997 Sb. jsou vyhlášovány ve Věstníku ÚNMZ jako normy určené (k tomu více viz dále).

Posouzení shody se nevztahuje a neaplikuje pro vlastní provozování veřejného zařízení. Herní prvky a další výše uvedená zařízení tedy musí splňovat podmínky požadavků technické normy, což je doloženo certifikátem. Ten je obvykle vystavený pro prototyp prvku před jeho instalací, a proto se certifikáty k herním prvkům, jak je uvedeno výše, nevztahují na prvky po instalaci na veřejném zařízení.

Povinné posouzení shody herních prvků pro dětská hřiště, odkazované v předcházejícím textu, však neplatí pro sportovní prvky a náradí pro sportoviště a tělocvičny; to však neznamená, že by tyto prvky neměly vyhovovat požadavkům příslušných ČSN EN, např. s důrazem na vyloučení umístění nežádoucích předmětů na sportovní plochy, které pak vytváří riziko pro sport. Pro danou oblast je proto zásadní zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků, jenž v ČR transponuje evropskou směrnici o obecné bezpečnosti výrobků. Účelem tohoto zákona je zajistit, aby výrobky uváděné na trh nebo do oběhu byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví pro spotřebitele bezpečné (v případech, kde neexistuje specifická regulace).

Platí tedy, že i když používání technických norem je obecně nezávazné, z hlediska principů dodržování požadavků citovaného zákona o obecné bezpečnosti výrobků je jejich aplikace nanejvýš „výhodná“ a s ohledem na prevenci úrazů dětí a mládeže prakticky nenahraditelná, neboť posouzení rizik mimo rámec normy je nesmírně technicky náročné a nákladné.

Tedy: Může být prokázáno, že při zajištění bezpečnosti prvku bylo postupováno i jiným způsobem, než jakým uvádí technická norma, a sice posouzením rizik; při tomto postupu musí být v souladu se zákonem o obecné bezpečnosti výrobků doloženo, jaká rizika a konkrétní bezpečnostní kritéria jsou výrobcem stanovena a jak bylo zajištěno a doloženo (v procesu zkoušení – posouzení shody) jejich splnění.

Některé aspekty hygienických požadavků na provoz hřišť a sportovišť jsou upraveny zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Při hodnocení nebezpečných látek v zařízení a povrchu hřiště je nutné vycházet z obecně platných předpisů, jako je např. a zejména Nařízení (ES) 1907/2006 (dále jen REACH), včetně jeho následných změn. Návazně je pro zařízení dětského hřiště nebo pro povrchy tlumící náraz, kde se nesmí používat nebezpečné látky, které by mohly vyvolat škodlivé zdravotní účinky u uživatele zařízení, je zásadní norma ČSN EN 1176-1:2018 Zařízení a povrch dětského hřiště – Obecné a bezpečnostní požadavky a zkušební metody (dále jen ČSN EN 1176-1).

Seznam relevantních legislativních předpisů je průběžně aktualizován na adrese [Zde](#)¹. Aktuálně platný seznam připojujeme v příloze 1.

c. Normativní rámec a shoda s požadavky norem

Jak v souvislostech popsanych již výše, za splnění základních bezpečnostních požadavků na výrobky se považuje splnění odpovídajících požadavků příslušných českých technických norem, které jsou zaváděny převzetím evropských norem (EN). Normy ve vztahu k provádění nařízení vlády č. 173/1997 Sb. jsou vyhlášovány ve Věstníku ÚNMZ jako **normy určené**.

¹ <https://www.overenehriste.cz/dokumenty/predpisova-zakladna.php>

Pro specifikaci technických požadavků na výrobky, vyplývajících z nařízení vlády nebo jiného příslušného technického předpisu, může ÚNMZ po dohodě s ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, jejichž působnosti se příslušná oblast týká, určit české technické normy (případně jiné normalizační dokumenty), obsahující podrobnější technické požadavky. Tyto normy jsou legislativně zavedeny jako „určené normy“.

V právních předpisech a nařízeních vlády ČR je pak na tyto normy odkazováno. Používání těchto norem uživateli zaručuje naplnění požadavků legislativy ČR, a tedy i jednodušší a kvalifikovanější uplatnění na trhu. To je stejné, jako v případě harmonizovaných a mandátových norem, ale s podstatným rozdílem – v případě harmonizovaných a mandátových norem splňuje výrobce/dodavatel služby nejen požadavky národních právních předpisů, ale i předpisů evropských. Jako určené normy jsou ovšem nezářídka vyhlášovány evropské normy, které jen nejsou stanoveny evropskými orgány jako harmonizované.

Aktuální seznamy určených norem se vztahují zejména k právním předpisům pro stavební výrobky (nařízení vlády č. 163/2002 Sb. v platném znění), k propojenosti evropského železničního systému (nařízení vlády č. 133/2005 Sb. v platném znění) a konečně k nařízení vlády č. 173/1997 Sb. v platném znění, které je balíčkem několika skupin výrobků určených pro „národní“ regulaci, nicméně určené normy byly vyhlášeny pouze pro herní prvky určené pro veřejná dětská hřiště.

Seznamy určených norem jsou přehledně vedeny v aplikaci, na níž je přístup ze stránek ÚNMZ – [Zde](#)², resp. přímo na stránky aplikace je přístup [Zde](#)³.

Na herní a sportovní prvky pro veřejná zařízení se vztahuje několik desítek technických norem a dalších normativních dokumentů (k datu zpracování této studie přes 60). V příloze 2 této studie připojujeme aktuální seznam s tím, že technické normy procházejí pravidelnými revizemi a vznikají normy nové, takže takový seznam samozřejmě zastarává.

Konkrétně jsou komplexní informace o technických normách včetně předmětného oboru přístupné na následujících adresách:

- ÚNMZ, Informační portál předpisy a normy – [Zde](#)⁴;
- ČAS, ČSN online – [Zde](#)⁵;
- Na stránkách Ověřené hřiště – [Zde](#)⁶.

Alespoň krátce na tomto místě zdůrazníme, že pro dětská hřiště je nejdůležitější soubor norem ČSN EN 1176 Zařízení a povrch dětského hřiště sestávající z 11 částí. Např. část 1 se týká obecných a bezpečnostních požadavků a zkušebních metod, část 7 pokynů pro zřízení, inspekci, údržbu a provoz. Řada norem se pak týká specifických požadavků na jednotlivé herní prvky. Důležitost, která je i na evropské úrovni věnovaná problematice kvality provádění inspekci, je podpořena vydáním nové technické zprávy, již zavedené do soustavy ČSN – TNI CEN TR 17207:2020 Dětská hřiště a rekreační areály – Rámec pro odbornou způsobilost inspektorů.

² <http://www.unmz.cz/urad/informacni-portal-unmz>

³ http://www.spstandard.cz/editor/unmz/?u=tech_poz/nehen.htm

⁴ <https://www.unmz.cz/statni-zkusebnictvi/informacni-portal-unmz/>

⁵ <http://www.agentura-cas.cz/csn-online>

⁶ <https://www.overenehriste.cz/dokumenty/predpisova-zakladna.php>

Výše už bylo zmíněno, že pro zařízení dětského hřiště nebo pro povrchy tlumící náraz, kde se nesmí používat nebezpečné látky, které by mohly vyvolat škodlivé zdravotní účinky u uživatele zařízení, je zásadní norma ČSN EN 1176-1.

Také ve vztahu ke sportovním prvkům byla vydána celá řada evropských norem. Upozorňujeme zde na existenci i průřezových norem, vztahujících se na tato veřejná zařízení v horizontálním přístupu ke stanovení požadavků: např. se jedná o ČSN EN ISO 20957-1:2014 Stacionární tréninková zařízení – Část 1: Základní bezpečnostní požadavky a zkušební metody, ČSN EN 15312+A1:2011 Víceúčelové sportovní zařízení s volným přístupem – Funkční a bezpečnostní požadavky a metody zkoušení, anebo o ČSN EN 14 974: 2020 Skateparky – Bezpečnostní požadavky a metody zkoušení. V neposlední řadě explicitně zmíníme specifickou normu ČSN EN 15567, která se ve dvou částech týká požadavků na sportovní a rekreační zařízení – Lanové dráhy, anebo normy pro vybavení tělocvičen (ČSN EN 913:2019 Gymnastické nářadí – obecné bezpečnostní požadavky a metody zkoušení, ČSN EN 1270:2006 Zařízení pro basketbal – funkční a bezpečnostní požadavky, zkušební metody).

Fotodokumentace

3. Pamatujeme na KONZULTACE ZAJINTERESOVANÝCH STRAN PŘED ZAHÁJENÍM stavby a instalací prvků

a. Shrnutí

Teze

- Konzultace před zahájením stavby je předpokladem nastartování dobré budoucí spolupráce odborníků zainteresovaných stran na budování veřejného zařízení.

- *Jistě chápeme, že potíže ve vztahu k nesouladu veřejného zařízení s požadavky norem by měla být eliminována ještě ve fázi projektové přípravy. Zkušenosti ukazují, že doporučená konzultace alespoň nad hotovým projektem před zahájením stavby je projevem dobré vůle, s možností věci ještě řešit.*
- *Architekt: Za zásadní považují společné posouzení již koncepčního řešení. Zde se dá vyhodnotit vhodnost navrhovaných herních prvků a jejich rámcové prostorové uspořádání, včetně materiálového řešení povrchů a hrací plochy s ohledem na záměry provozovatele. Úzká spolupráce pak má pokračovat v průběhu projektové přípravy.*

Investorovi a budoucímu provozovateli veřejného zařízení je evropskými normativními dokumenty v rámci správné praxe doporučeno před vlastním zahájením realizace zorganizovat konzultace zainteresovaných stran (investor, realizátor – dodavatel, přejímající majitel, provozovatel, a v neposlední řadě předjímaná osoba – inspektor v oboru herních a sportovních zařízení k provedení nezávislé inspekce).

b. Podstata priority

Tato **konzultace před realizací stavby** je předpokladem dobré (budoucí) spolupráce odborníků zainteresovaných stran na budování veřejného zařízení – od konstruktéra po nezávislého inspektora; slouží k posouzení návrhu a uspořádání veřejného zařízení před zahájením stavebních prací. Předmětem konzultací je společné projednání projektu z hlediska splnění záměru a projektu ve vztahu ke splnění požadavků předpisů a norem. Optimálně by k těmto konzultacím mělo docházet v průběhu přípravy projektu. Při dobré vůli ve fázi před vlastní realizací není problém ještě bezkonfliktně řešit a odstranit případné nesoulady s požadavky norem zamýšleného projektu.